

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
ข้อมูล ณ วันที่.....เดือน...สิงหาคม.....พ.ศ.๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เขตที่ ๕ หมู่ที่ ๙ ตำบลเวียงน้อย อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์ ๐๘๕๖๔๘๔๑๗๑ Facebook
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๓
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถาบันการศึกษา สกร.อำเภอเวียงน้อย
คณะ/สาขาวิชา
๖. อาชีพปัจจุบัน
 - ☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
 - ☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ....ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๑๕๒,๘๐๐..... บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ..๒๕๕๙..

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ เป็นแปลงเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน ที่อยู่ภายในศูนย์เรียนรู้ฯ สถานที่มีความเหมาะสม มีความพร้อม สามารถใช้เป็นแปลงสาธิตให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาได้โดยเกษตรกรต้นแบบยึดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการให้ผู้เข้าศึกษาดูงานสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในรูปแบบโคกหนองนาโมเดล และเป็นสถานที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ศึกษาดูงานการบริหารพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปทั้งในชุมชน ตลอดจนเกษตรกรภายนอกที่เข้ามาศึกษาดูงานอย่างมีความสุข

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๒. ฐานเรียนรู้การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์

๓. ฐานเรียนรู้วนเกษตรและการใช้พื้นที่ป่าไม้อย่างยั่งยืน

๔. ฐานเรียนรู้ด้านการประมง

๕. ฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๕..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ การผลิตโคเนื้อคุณภาพ

๔.๑.๒ การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๔.๑.๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพ

๔.๑.๔ การเลี้ยงปลาในบ่อดิน

๔.๑.๕ ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การผสมอาหารสัตว์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

๔.๔.๑ การลดต้นทุนการผลิต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๒. สร้างความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร

การทดสอบและพัฒนาวิธีการปลูกข้าวโดยวิธี “การหยอดข้าวแห้ง” ในพื้นที่ ศพก. ด้วยการนำองค์ความรู้ มาประยุกต์ใช้ในการทดสอบ โดยพบว่า การหยอดข้าวในอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ปริมาณ ๘-๙ กก./ไร่ ด้วยการใช้เครื่องหยอดเมล็ด สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ๕-๗% (เมื่อเทียบกับวิธีการหว่านที่ใช้เมล็ดพันธุ์ในปริมาณ ๒๐ กก./ไร่) ซึ่งช่วยเกษตรกรลดต้นทุนจากการใช้เมล็ดพันธุ์ได้ถึง ๕๐-๖๐% และยังช่วยให้มีกำไรเพิ่มขึ้น ๒๔% อีกด้วย

๑. ทักษะการจัดการเมล็ดพันธุ์และเตรียมแปลง

การคัดเลือกและใช้เมล็ดพันธุ์ดีบริสุทธิ์มีความงอกไม่ต่ำกว่า ๘๐% -แนะนำอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม นาหว่าน ๒๐ กก./ไร่ นาดำ ๗ กก./ไร่ หว่านน้ำตม ๒๐ กก./ไร่ นาโยน ๕ กก./ไร่ นาหยอด ๗ กก./ไร่ การเตรียมแปลง แนะนำเกษตรกรไม่ให้เผาฟางข้าว เพราะจะเป็นเป็นการทำลายสภาพดิน ควรใช้วิธีการพลิกหน้าดินกลบฟางข้าว แล้วระบายน้ำเข้านา ใช้สารเร่ง พด. ๒ ช่วยเร่งการย่อยสลายฟางข้าว และหมักฟางข้าวอย่างน้อย ๒ สัปดาห์ เพื่อให้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน ปรับหน้าดินเรียบสม่ำเสมอ ก่อนปลูก ถ้าเป็นนาหว่านน้ำตม ทำร่องน้ำ ระบายอากาศ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืช ใช้ในอัตราประมาณ ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๒. ทักษะการปลูกข้าวและการดูแลรักษา

การปลูกข้าวต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา หลังทำเทือกเสร็จ (ไถพื้นที่นาเพื่อให้ดินมีระดับเสมอกันทั้งแปลง) ให้ระบายน้ำออกจากแปลงให้ดินแห้งแบบหมาดๆ แล้วจึงหว่านข้าวลง ช่วงข้าวต้นเล็กๆ ให้รักษาระดับน้ำ ๕ ซม. ช่วงข้าวแตกกอ สร้างรวงอ่อน และข้าวออกดอก ให้รักษาระดับน้ำ = ๑๐-๑๕ ซม. -การปรับหน้าดินเรียบสม่ำเสมอ สามารถลดระดับน้ำในนาโดย ลดระยะเวลาการสูบน้ำเข้านา การปรับหน้าดินให้เรียบ

ระดับน้ำทำให้ลดการเกิดวัชพืชรบกวน การดูแลรักษา

๓. ทักษะการใช้ปุ๋ยและจุลินทรีย์เพิ่มผลผลิต

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ชนิดปุ๋ยที่ใส่ ให้ใส่ปุ๋ยเคมีที่ถูกระบุระบุสำหรับข้าวเท่านั้น โดยใส่ให้เหมาะสมกับชนิดของดิน และชนิดข้าว เช่น ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง ใส่ปุ๋ย ๓ ครั้ง ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง ใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง และยังใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ๑ ลิตร ผสมน้ำสะอาด ๑๐๐ เท่า ฉีดพ่นข้าวทุก ๓๐ วัน

๔. เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว

ระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม คือ ๒๘-๓๐ วัน

หลังข้าวออกดอก การเก็บเกี่ยวในระยะนี้ทำให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพการสีดี ถ้าเก็บเกี่ยวเร็วหรือช้าเกินไปมีผลต่อคุณภาพเมล็ด เมื่อข้าวออกดอก ๑๕ วัน ให้ระบายน้ำออกจากนาข้าว (ช่วงเก็บเกี่ยวดินนาต้องแห้ง ทำให้รถเก็บเกี่ยวลงนาได้)

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ : บรรยาย/ฝึกปฏิบัติ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นรูปธรรม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอแวงน้อย ได้มีบทบาทสำคัญในการ

เข้าร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการด้านการเกษตรระดับจังหวัด โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อให้แผนงานที่จัดทำขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางและวิธีการเข้าร่วมจัดทำแผนดังนี้:

๑. การประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการระดับจังหวัด

เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ ศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ เพื่อปัญหาและอุปสรรคใน การขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร โดยนำเสนอข้อกังวลผ่านเกษตรอำเภอ เช่น ปัญหาน้ำท่วม การเปลี่ยนแปลง ของตลาด และความต้องการของเกษตรกร มาใช้ประกอบการวางแผน

๒. การรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริง

มีการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรโดยตรง ทั้งใน ด้านปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถูกนำไปวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่ สามารถนำเสนอในระดับจังหวัดได้

๓. การจัดทำข้อเสนอแผนงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยงานวิชาการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการ จัดทำข้อเสนอแผนงานที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด โดยเน้นการบูรณาการระหว่างการผลิต การตลาด และการพัฒนาทักษะเกษตรกร

๔. การนำเสนอแผนงานต่อคณะกรรมการจังหวัด

เมื่อจัดทำข้อเสนอแผนงานแล้ว ศพก. ได้เข้าร่วมเวทีนำเสนอแผนต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการพิจารณาและปรับปรุงร่วมกัน โดยมีการเน้นจุดแข็งของพื้นที่ เช่น การมีผู้นำเกษตรกรที่เข้มแข็ง การ มีเครือข่ายเกษตรกรที่เหนียวแน่น และการมีนวัตกรรมที่พัฒนาเองภายในชุมชน

๕. การติดตามและประเมินผลร่วมกัน

หลังจากแผนได้รับการอนุมัติ ศพก. มีบทบาทในการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ และ รายงานผลต่อคณะกรรมการจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงแผนในรอบถัดไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้แผนงานมีความครอบคลุมและตรงกับความต้องการของพื้นที่ แต่ยัง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเกษตรกรรม อย่างยั่งยืนในระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอแฉ่งน้อยในการ ดำเนินงาน ของ ศพก.ร่วมกับโครงการเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน

๑. จัดประชุมร่วมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ

๑.๑ วิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.กำหนดแนวทางพัฒนา และแผนการดำเนินงาน พัฒนาหลักสูตรการ เรียนรู้

๑.๒ พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

๑.๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้ ปรับปรุงแปลงเรียนรู้ ปรับปรุง/จัดทำข้อมูลประจำ ศพก.

๑.๒.๒ พัฒนาศูนย์เครือข่าย คัดเลือกศูนย์เครือข่าย วิเคราะห์ข้อมูล ปรับปรุง/พัฒนา

๑.๒.๓ ประชุมคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรแบบผสมผสานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ บนพื้นที่จำนวน ๗ ไร่ ๓ งาน โดยนำแนวคิดการทำการเกษตรแบบผสมผสานและการจัดการพื้นที่แบบทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองจนค่อยๆสร้างระบบการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดการเกื้อกูลและมีกิจกรรมสร้างรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี และได้มีหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นความสามารถและตั้งใจจึงได้เข้ามาส่งเสริมในมิติต่างๆไม่ว่าจะเป็นความรู้และปัจจัยการผลิตจนนายบุญขึ้น บุญเรืองศรีได้เป็นอาสาสมัครเกษตรของหน่วยต่างๆในพื้นที่สามารถให้คำแนะนำเกษตรกรในองค์ความรู้ต่างๆมากมาย

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี ประกอบอาชีพการเกษตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้แรงงานตัวเองและภรรยาเป็นหลัก พออายุเยอะขึ้น ประสิทธิภาพในการใช้แรงงานน้อยลง ไม่สามารถทำตามกำหนดเวลา หรือช่วงการเจริญเติบโตของพืช ประกอบกับปัจจุบันขาดแคลนแรงงานในการทำการเกษตร จึงนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้มากขึ้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ในอดีตวิธีการปลูกข้าวที่เกษตรกรนิยม คือ การทำนาหว่าน ซึ่งมีข้อดีคือสะดวกและรวดเร็ว โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทานที่ต้องอาศัยน้ำฝนในการทำนาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การทำนาหว่านข้าวแห้งจึงเป็นวิธีปลูกข้าวที่แพร่หลายเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม การหว่านข้าวแห้งมีข้อเสียด้วยเช่นกัน เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้เมล็ดพันธุ์จำนวนมาก และการฝังเมล็ดไม่มีความสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความงอกจากความร้อนและศัตรูพืช อีกทั้งพื้นที่ในการเพาะปลูกไม่มีความเป็นระเบียบ ทำให้กำจัดวัชพืชและบำรุงรักษาแปลงนาได้ยาก

ในปัจจุบัน ศพก.อ.แวงน้อย ทำการทดสอบและพัฒนาวิธีการปลูกข้าวโดยวิธี “การหยอดข้าวแห้ง” ในพื้นที่ ศพก. ด้วยการนำองค์ความรู้ มาประยุกต์ใช้ในการทดสอบ โดยพบว่า การหยอดข้าวในอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ปริมาณ ๘-๙ กก./ไร่ ด้วยการใช้เครื่องหยอดเมล็ด สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ๕-๗% (เมื่อเทียบกับวิธีการหว่านที่ใช้เมล็ดพันธุ์ในปริมาณ ๓๐ กก./ไร่) ซึ่งช่วยเกษตรกรลดต้นทุนจากการใช้เมล็ดพันธุ์ได้ถึง ๕๐-๖๐% และยังช่วยให้มีกำไรเพิ่มขึ้นอีกด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) การเตรียมดิน หลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปีช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี จะทำการไถกลบตอฟางข้าว พร้อมหว่านเมล็ดพันธุ์ปอเทือง ใช้เป็นปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน และจะไถกลบปอเทืองอายุประมาณ ๔๕ วัน ซึ่งเป็นช่วงที่ติดดอก ไม่ควรปล่อยให้เมล็ดแก่ เพราะจะทำให้เมล็ดร่วงลงดิน แล้วจะออกเป็นวัชพืชเมื่อปักดำข้าว

๒.๒) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว ก่อนถึงฤดูการเพาะปลูกข้าว ศพก.อำเภอเวียงน้อย จะใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากการเก็บผลผลิตจากปีที่ผ่านมา ซึ่งจะคัดจากแปลงปลูกที่ดีที่สุด ตรวจสอบความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ พิจารณามีเมล็ดข้าวพันธุ์อื่นหรือเมล็ดวัชพืชปนหรือไม่ ไม่มีโรคหรือแมลงทำลาย รูปร่างเมล็ดมีความสม่ำเสมอ ถ้าพบว่ามีเมล็ดข้าวพันธุ์อื่นหรือเมล็ดวัชพืชปน หรือมีโรค แมลงทำลายก็ไม่ควรนำมาใช้ทำพันธุ์ คัดเมล็ดพันธุ์ให้ได้เมล็ดที่แข็งแรง มีน้ำหนักเมล็ดดีที่เรียกว่าข้าวเต็มเมล็ด จะได้ต้นข้าวที่เจริญเติบโตแข็งแรง โดย นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี ประธาน ศพก.อำเภอเวียงน้อย ได้นำภูมิปัญญาดั้งเดิมในการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว คือ ใช้น้ำผสมเกลือ โดยทดสอบใช้ไข่ไก่แช่น้ำผสมเกลือ ให้ไข่ไก่ลอยเหนือน้ำ ๑ ใน ๓ ก็ใช้ได้ หลังจากนั้นนำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เตรียมไว้แช่ลงในน้ำ แล้วตักเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ลอยออกให้หมด คัดเอาเฉพาะเมล็ดที่จมในน้ำ ก็จะได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่สมบูรณ์ กรณีนี้จะใช้กับวิธีการหยอดข้าวแห้งไม่ได้ ในการหยอดหรือหว่านข้าวแห้ง จะใช้วิธีทดสอบความงอก โดยการนำเมล็ดข้าวจำนวน ๑๐๐ เมล็ด มาเพาะเพื่อดูเปอร์เซ็นต์ ความงอก อาจทำ ๓-๔ ซ้ำ เพื่อความแน่นอน เมื่อรู้ว่าเมล็ดงอกก็เปอร์เซ็นต์จะได้กะปริมาณพันธุ์ข้าวที่ใช้ได้ถูกต้อง

๒.๓) การปลูก นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี ประธาน ศพก.อำเภอเวียงน้อย จะใช้ปุ๋ยหมักที่ได้จากการหมักฟางข้าว ใบไม้ เศษวัชพืช ที่ใช้ใน ศพก.รองพื้นก่อนไถกลบทิ้งไว้ประมาณ ๑ อาทิตย์ เพื่อให้ดินชั้นล่างขึ้นมาอยู่ด้านบน เป็นการฆ่าเชื้อโรคไปในตัว ก่อนการหว่านหรือหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว จะนำเชื้อราไตรโคเดอร์มา คลุกกับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เตรียมไว้ เพื่อช่วยป้องกันเชื้อรา และเชื้อราไตรโคเดอร์มายังช่วยกระตุ้นรากของข้าวด้วย อัตราที่ใช้ในการหว่านประมาณ ๑๐ - ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนการหยอดจะใช้ ๘ - ๙ กิโลกรัมต่อไร่

เทคโนโลยีที่นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี ประธาน ศพก.อำเภอเวียงน้อยนำมาปรับใช้ คือเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งสามารถหยอดได้ทั้งข้าวแห้ง สามารถลดการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้เพราะปลูกจากปกติใช้วิธีวัน

๒.๔) การดูแลรักษา หลังจากหว่านข้าวได้ ๑๕ - ๓๐ วัน ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ โดยนายบุญขึ้น บุญเรืองศรี จะใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน(ปุ๋ยสั่งตัด) เป็นการลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยสูตรสำเร็จ ในการดูแลรักษาโรคและแมลงศัตรูข้าว นั้น จะสำรวจแปลงข้าวทุกๆ ๒ วัน ถ้าพบโรคใบไหม้ข้าว จะใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒๕๐ กรัมผสมน้ำ ๕๐ ลิตร ฉีดพ่นตอนเย็นหลังพระอาทิตย์ตกดิน พ่นอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง และใช้วิธีปล่อยลูกกบลงในแปลงนา เพื่อให้กบกินแมลงในแปลงข้าวช่วยควบคุมเพลี้ยกระโดดได้

การใส่ปุ๋ยจะแบ่งเป็น ๒ ครั้ง ใส่ครั้งที่ ๑ หลังข้าวงอก ๑๕ โดยใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า ข้าวนาปี จะใส่ประมาณวันที่ ๒๐ กันยายน เป็นช่วงที่ข้าวกำลังจะตั้งท้อง

วิธีการตรวจตัดข้าวปน แผลงปลูกข้าวควรทำร่องทางเดินไว้สำหรับการลงตรวจแปลงไว้ด้วย การตรวจแปลงปลูกข้าวจะต้องลงตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่ามีความปนกันอื่นปน จะต้องตัดข้าวที่ปนนั้นออกทั้งต้น หรือทั้งกอถ้าข้าวแตกกอแล้ว การตัดข้าวปนให้ตัดถึงโคนต้น หรือใช้วิธีถอนทั้งกอ ขั้นตอนการตรวจข้าวปน สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สมควรลงตรวจตัดข้าวปน ๔-๕ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว ดังนี้

๑.ระยะกล้า : ดูความแตกต่างของสีใบ ความสูง หรือเป็นโรค

๒.ระยะแตกกอ : ดูความแตกต่างของความสูง สีของต้น และข้าวแดง

๓.ระยะออกดอก : ดูเวลาออกดอกก่อน หรือหลังเปรียบเทียบกับพันธุ์ข้าวหลักที่ปลูก ดูสีของรวงที่ต่างออกไป ดูความสูงที่ต่าง จากข้าวที่ปลูก รวมทั้งทรงกอที่ต่างกัน

๔.ระยะโน้มรวง : ดูสีของเมล็ด ดูหาง รวมทั้งลักษณะของเมล็ดและรวงข้าวที่ต่างกัน

๕.ระยะก่อนเก็บเกี่ยว : ตรวจดูต้นข้าวที่มีลักษณะแตกต่างออกไปอีกครั้งก่อนเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยว เมื่อข้าวเริ่มออกดอก หมั่นเดินสำรวจแปลงนา ถ้าข้าวทั้งแปลงออกดอกประมาณ ๘๐% ถือเป็นวันออกดอก นับจากวันออกดอกไปอีก ๒๘-๓๐ วัน เป็นกำหนดวันเก็บเกี่ยวข้าวที่เหมาะสม ระบายน้ำออกจากแปลง ก่อนถึงกำหนดเก็บเกี่ยว ๗-๑๐ วัน ควรระบายน้ำออกจากแปลงนา เพื่อให้ข้าวสุกแก่สม่ำเสมอ แปลงนาแห้งสะดวกในการเก็บเกี่ยวด้วยคนหรือเครื่องเกี่ยวข้าวไม่สกปรก และเปียกน้ำ เก็บเกี่ยวข้าว เมื่อถึงระยะสุกแก่เหมาะสมคือ ๒๘-๓๐ วันหลังออกดอก ให้ทำการเก็บเกี่ยวความชื้นเมล็ดไม่ควรต่ำกว่า ๒๐% การเก็บเกี่ยวข้าว ก่อนหรือหลังจากระยะนี้จะทำให้ข้าวสูญเสียน้ำหนักและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) ทักษะการจัดการเมล็ดพันธุ์และเตรียมแปลง

การจัดการเมล็ดพันธุ์ การคัดเลือกและใช้เมล็ดพันธุ์ดีบริสุทธิ์มีความงอกไม่ต่ำกว่า ๘๐% แนะนำอัตราการใช้เมล็ดนาหยอด ๗ กก./ไร่ การเตรียมแปลง ไม่ให้เฝ้าฟางข้าว เพราะจะเป็นเป็นการทำลายสภาพดิน ใช้วิธีการพลิกหน้าดินกลบฟางข้าว แล้วระบายน้ำเข้านา ใช้สารเร่ง พด. ๒ ช่วยเร่งการย่อยสลายฟางข้าว และหมักฟางข้าวอย่างน้อย ๒ สัปดาห์ เพื่อให้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน

ปรับหน้าดินเรียบสม่ำเสมอ ก่อนปลูก ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มธาตุอาหาร ใช้ในอัตราประมาณ ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๓.๒) ทักษะการปลูกข้าวและการดูแลรักษา

การปลูกข้าวต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา ช่วงข้าวต้นเล็กๆ ให้รักษาระดับน้ำ ๕ ซม. ช่วงข้าวแตกกอ สร้างรวงอ่อน และข้าวออกดอก ให้รักษาระดับน้ำ = ๑๐-๑๕ ซม. การปรับหน้าดินเรียบสม่ำเสมอ สามารถลดระดับน้ำในนาโดย ลดระยะเวลาการสูบน้ำเข้านา

๓.๓) ทักษะการใช้ปุ๋ยและจุลินทรีย์เพิ่มผลผลิต -การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ชนิดปุ๋ยที่ใส่ ให้ใส่ปุ๋ยเคมีที่ถูกระบุระบุสำหรับข้าว เท่านั้น โดยใส่ให้เหมาะสมกับชนิดของดิน และชนิดข้าว เช่น ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง ใส่ปุ๋ย ๓ ครั้ง ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง ใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง และยังใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ๑ ลิตร ผสมน้ำสะอาด ๑๐๐ เท่า ฉีดพ่นข้าวทุก ๓๐ วัน

๓.๔) เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว ระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม คือ ๒๘-๓๐ วัน หลังข้าวออกดอก การเก็บเกี่ยวในระยนี้ทำให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพการสีดี ถ้าเก็บเกี่ยวเร็วหรือช้าเกินไปมีผลต่อคุณภาพเมล็ด

๓.๕) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี ต้นทุนการผลิตลดลงจาก ๔,๔๕๐ บาท/ไร่ คงเหลือ ๓,๑๕๐ บาท/ไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก ๓๗๐ กก./ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น ๔๒๐ กก./ไร่ มีสมาชิก ศพก. ที่นำองค์ความรู้ไปใช้

และมีกิจกรรมทำปุ๋ยหมักใช้เอง โดยนำวัตถุดิบมาทำปุ๋ยหมัก จะทำให้สามารถผลิตปุ๋ยหมักใช้ในชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๙.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๕-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๒)มะนาว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓)ฝรั่งไล่แดง..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๔)กล้วยน้ำหว่า..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐..... (ไร่-งาน-วา)
- ๑.๕)มะม่วงน้ำดอกไม้..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๖)ไผ่ชางมน..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๗)ผักหวานป่า..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๘)น้อยหน่า..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๐-๕๐.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๙)มะละกอ..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๐-๕๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑)ปลาไนล..... จำนวน.....๒,๕๐๐.....(หน่วย.....ตัว.....)
- ๒.๒)ปลาตะเพียน..... จำนวน.....๒,๕๐๐.....(หน่วย.....ตัว.....)
- ๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)วัว.....จำนวน.....๙.....(ตัว)

๓.๒)เป็ดบารี่.....จำนวน.....๔๐.....(ตัว)

๓.๓)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)ข้าวกล้องไรซ์เบอร์รี่.....จำนวน.....๒๒๐.....(หน่วย..ก.ก...)

๔.๒)ข้าวเหนียวดำ.....จำนวน.....๒๒๐.....(หน่วย..ก.ก...)

๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)ไถดะ.....

เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ไถคด.....

เป็นเงิน.....๒๕๐.....บาท/ไร่

๑.๓)พันธุ์ข้าว. ๑๐ กก./ไร่.....

เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔)ปุ๋ยเคมี.....

เป็นเงิน.....๗๕.....บาท/ไร่

๑.๕)เกี่ยว.....

เป็นเงิน.....๑,๓๐๐.....บาท/ไร่

๑.๖)มัด.....

เป็นเงิน.....๑๐๐.....บาท/ไร่

๑.๗)ขน.....

เป็นเงิน.....๑๐๐.....บาท/ไร่

๑.๘)สี.....

เป็นเงิน.....๑๘๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๒,๔๐๕.....บาท/ไร่

รายได้๗,๗๖๖.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วย, หน่อไม้, มะนาว, มะละกอ, ผักต่างๆ.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๖๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หน่อไม้ดอง, ผักดอง, ฝรั่ง, ผักหวานป่า.....
เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๒,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว, มะม่วง, กิ่งพันธุ์ไม้, กิ่งพันธุ์ฝรั่ง, หน่อกล้วย, เมล็ดผักหวาน, เป็ด, วัว.....
เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ต้นทุนการผลิตลดลงจาก ๓,๔๐๐ บาท/ไร่ คงเหลือ ๒,๕๐๕ บาท/ไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก ๔๐๐ กก./ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น ๔๕๐ กก./ไร่ มีเกษตรกรประมาณ ๑ ใน ๓ ที่นำองค์ความรู้ไปใช้ และมีกิจกรรมทำปุ๋ยหมักใช้เองภายในกลุ่ม โดยเกษตรกรจะนำวัสดุคอกมูลสัตว์มาทำปุ๋ยหมัก ซึ่งจะทำให้สามารถผลิตปุ๋ยหมักใช้ในชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

และยังมีกิจกรรมในการให้บริการด้านการเกษตรด้วยเครื่องจักรกล เช่น การปลูกข้าวด้วยเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งสมาชิกสามารถใช้บริการในราคาที่ถูกลงกว่าบุคคลภายนอก โดยประธาน ศพก. ทำหน้าที่ในการให้บริการ รวมทั้งให้บริการในการตรวจวิเคราะห์ดิน ให้ความรู้เกี่ยวกับการใส่ปุ๋ยนาข้าวตามค่าวิเคราะห์ดิน ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และให้บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องราวร้องเรียนของเกษตรกร รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตร กับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไปสำหรับการให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรนั้น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแวงน้อย ได้จัดทำแผ่นพับเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับสมาชิก และใช้ช่องทางเครือข่ายของ ศพก. อำเภอแวงน้อย ที่มีทั้งหมด ๑๖ ศูนย์ และของจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด ๒๖ ศูนย์ ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ปัจจุบัน นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี ทำการเกษตรผสมผสาน โดยทำกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งการทำนา ทำไร่ ทำสวน ปลูกพืชผัก ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การขยายกิ่งพันธุ์พืชชนิดต่างๆ กิจกรรมแต่ละอย่างก็เอื้อกัน อีกทั้งทำการเกษตรแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่เผาในพื้นที่การเกษตร ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย ร่วมในพื้นที่ ศพก.มีการปลูกป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งนับเป็นเกษตรกรตัวอย่างที่ดีของ อำเภอแวงน้อย และเป็นเกษตรกรต้นแบบเจ้าของแปลงเรียนรู้ที่เป็น Smart Farmer เต็มตัว เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะ ในการถ่ายทอดความรู้ในด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าว และประสบความสำเร็จในการลดต้นทุนการผลิต และสามารถเพิ่มผลผลิตข้าว มีแนวความคิดในการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ มีการบริหารจัดการการผลิต เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี การแปรรูปผลผลิตข้าว การผลิตผักปลอดภัย จนเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของ ศพก.มีหลากหลายวิธี เช่น การไม่เผาเศษซากพืชหรือใบไม้แห้ง โดยการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรต่างๆมาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (เช่น พืชที่ใช้ปลูกคลุมดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน (เช่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช) เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ของตัวเองได้อย่างรวดเร็ว เมื่อดินมีความสมบูรณ์พืชที่ปลูกก็แข็งแรง มีความต้านทานต่อโรคและแมลง รวมทั้งให้ผลผลิตสูง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับดินและปุ๋ยเบื้องต้น โดยนำความรู้ไปจัดการดินและปุ๋ยให้สามารถลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และเป็นการรักษาทรัพยากรดิน ให้สามารถผลิตพืชผลได้อย่างยั่งยืน

- จัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้พืชได้รับน้ำอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ลดความเสี่ยงจากภัยแล้งหรือน้ำท่วม และยังช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตได้ดียิ่งขึ้น เทคนิคที่ใช้ เช่น การจัดตารางการรดน้ำตามความต้องการของพืช การใช้ระบบน้ำหยดหรือสปริงเกลอร์ที่ประหยัดน้ำ การปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการระเหย รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างดินให้เก็บน้ำได้มากขึ้น ซึ่งทำให้ปริมาณน้ำที่มีอยู่ถูกใช้คุ้มค่าที่สุด

- การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งได้คำนึงถึงกลไกราคาของสินค้าเกษตรในแต่ละช่วงฤดูกาล ว่ามีความผันผวนตามความสัมพันธ์ของ ความต้องการของตลาด ทำให้การบริหารการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นได้ทำเกษตรแบบผสมผสานภายใต้แนวคิดที่เน้นทำให้ครบวงจร โดยมีผัก จะเน้นปลูกผักให้หลากหลาย ปลูกผักหมุนเวียนและปลูกผักที่มีราคา เช่น ผักกาดหอม มะเขือเทศ พริกเหลือง มะระ แ망ลัก และกลุ่มผักสลัดต่างๆ เป็นต้น ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์และมูลไส้เดือนเพื่อปรับสภาพของดินให้อาหารดินถูกเวลา และมีช่วงเวลาให้ดินได้พัก

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เกษตรกรสามารถเข้าไปศึกษากระบวนการลดต้นทุนการปลูกข้าวแบบครบวงจร ตั้งแต่การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การปลูกข้าวและการดูแลรักษา การใช้ปุ๋ยและจุลินทรีย์เพิ่มผลผลิต เป็นต้น รวมถึงกระบวนการแปรรูป, บรรจุภัณฑ์และการจำหน่าย การทำเกษตรอินทรีย์/เกษตรทฤษฎีใหม่ การทำเกษตรแบบผสมผสาน และการทำเกษตรแบบโคก หนอง นา โมเดล ได้อย่างเดียว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรอีกด้วย โดยนายบุญขึ้น บุญเรืองศรี เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ พร้อมฝึกปฏิบัติจริงในแปลง สำหรับเกษตรกร หรือนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาดูงานใน ศพก.อำเภอแวงน้อย

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

สำหรับสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาทางด้านการเกษตรและมาปรึกษาคณะกรรมการในการให้ คำแนะนำก็จะช่วยกันแก้ไขปัญหา หากไม่สามารถดำเนินการได้จะประสานเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องดินก็ประสานกับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เรื่องปลาก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่ประมงอำเภอ ด้านปศุสัตว์จะประสานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ หรือเรื่องพืชก็จะประสานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)อำเภอแวงน้อย เป็นศูนย์รวมของหน่วยงานต่างที่จะเป็นจุดประสานงานกับพี่น้องเกษตรกรในระดับพื้นที่ อีกทั้งนายบุญชั้น บุญเรืองศรี ประธาน ศพก.ยังเป็นตัวแทนของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร หมอдинอาสา ปศุสัตว์อาสา รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่คอยส่งข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆของแต่ละหน่วยงาน เพื่อถ่ายทอดไปยังเกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อ.แวงน้อย เป็นต้นแบบให้กับศูนย์เครือข่ายจำนวน ๑๖ ศูนย์ มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิก และเกษตรกรทั่วไปที่สนใจในด้านการเกษตร โดยทั้งสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปได้นำความรู้ ในเรื่องการลดต้นทุนการปลูกข้าวไปปรับใช้ในพื้นที่ของตัวเอง ทั้งเรื่องการใช้ปุ๋ยหมัก การหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำให้ลดต้นทุนการปลูกข้าว และสามารถเพิ่มผลผลิตข้าว ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายบุญชั้น บุญเรืองศรี ประธาน ศพก.อ.แวงน้อย ยังทำหน้าที่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครปศุสัตว์ หมอдинอาสา และอาสาสมัครเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสานงานระหว่างหน่วยงานนั้นๆกับชุมชน ทั้งในเรื่องการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ตลอดจนการแจ้งเตือนการระบาดของโรคพืช สัตว์ ประมง หรือข่าวสารใหม่ๆที่หน่วยงานนั้นประชาสัมพันธ์

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายบุญชั้น บุญเรืองศรี ทำหน้าที่ประธาน ศพก.อ.แวงน้อย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นมา มีความรู้ความสามารถในบทบาทของผู้นำ เข้าร่วมประชุมระดับจังหวัด และนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา แจ้งต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ โดยไม่เคยขาดแม้แต่ครั้งเดียวถ้าไม่จำเป็นจริงๆ และเป็นบุคคลสำคัญช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.ในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

นายบุญชั้น บุญเรืองศรี มีความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมขับเคลื่อนงาน ภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)ของอำเภอแวงน้อย ทุกหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้สนับสนุนในเรื่องความรู้และปัจจัยการผลิต จนปัจจุบันสามารถมีรายได้เลี้ยงครอบครัว สร้างความอบอุ่นในครอบครัว มีความพร้อมในการต้อนรับ ลูกหลาน หรือญาติที่มาเยี่ยม สามารถประกอบอาหารโดยใช้

วัตถุดิบภายใน ศพก.ไม่จำเป็นต้องไปซื้อที่ตลาด ไม่ต้องหอบลูกหอบหลานไปทานข้าวนอกบ้าน ประหยัดค่าใช้จ่าย และสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี เป็นผู้นำในการประกอบอาชีพการเกษตร ภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง และนอกจากนี้ ยังมีบทบาทในชุมชน คือ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่เป็นทางการ ค่อยช่วยงานผู้ใหญ่บ้านในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับพี่น้องในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายบุญขึ้น บุญเรืองศรี เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ยอมสละผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อส่วนรวม เช่น การช่วยกันดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ อาสาสมัครช่วยเหลือสังคม, การบริจาคสิ่งของหรือเงินเพื่อการกุศล, การรักษากฎระเบียบและเคารพสิทธิของผู้อื่น, การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน, และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

คติประจำใจ "ทำวันนี้ให้ดีที่สุด" มุ่งมั่นตั้งใจทำทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ตรงหน้าให้ดีที่สุดในทุกๆ วัน โดยไม่ประมาทและไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ดีออกมาดีที่สุด และเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตที่ดีกว่า

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.นายทัตชัย บุญไสย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒.นายนิติพงศ์ ประภาการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๓.นางสุจิตรา ประภาการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑.สัมภาษณ์เกษตรกร/จัดบันทึก,ถ่ายภาพนิ่ง,วิดีโอ

๒.ศึกษาดูงานกิจกรรมในแต่ละฐาน/จัดบันทึก,ถ่ายภาพนิ่ง,วิดีโอ

๓.วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับทีมงาน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาเรื่องการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอาจทำได้ยาก เกษตรกรต้นแบบไม่จัดบันทึก เช่น รายได้ รายวัน รายเดือน รายปี หรือข้อมูลที่ได้มาไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และสรุปบทเรียน

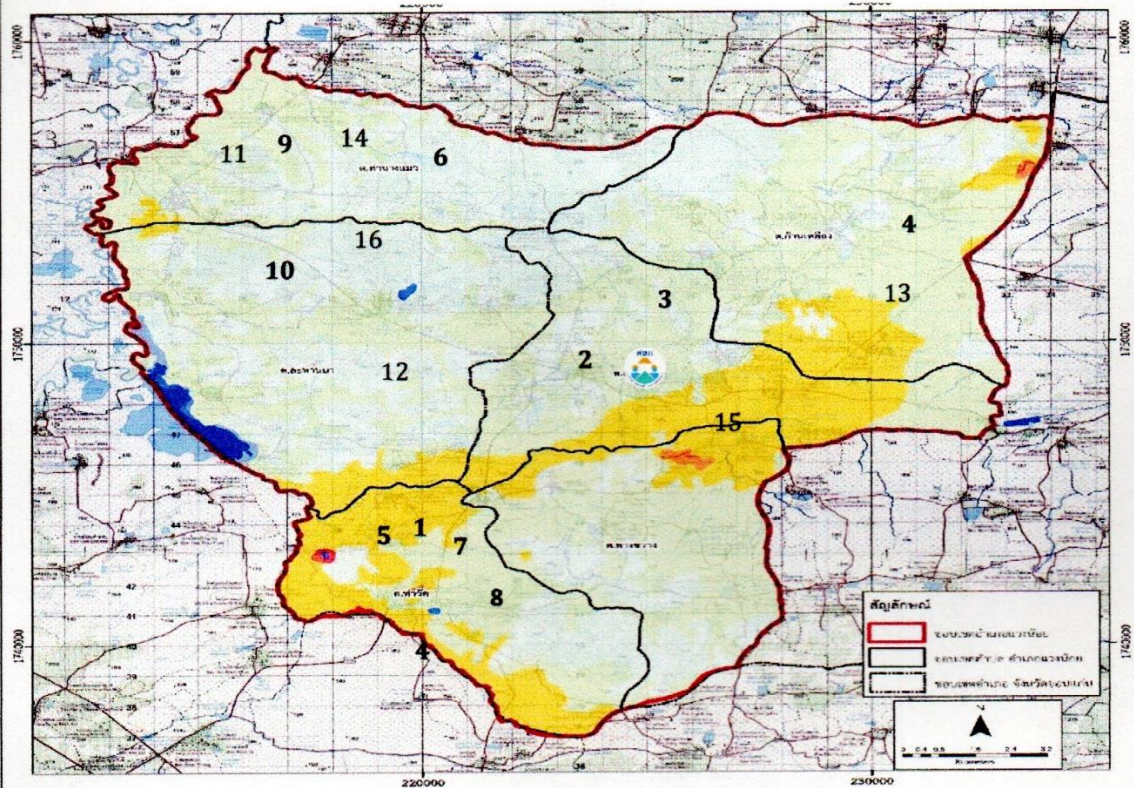
วิธีแก้ปัญหานี้ แนะนำให้เกษตรกรต้นแบบ จัดทำบัญชีรับจ่าย ให้เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลในการถอดบทเรียนในปีต่อไป

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย อำเภอวังน้อย จังหวัดขอนแก่น

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	โซน	x	y	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๗	ท่าวัด	๔๘	๒๒๒๐๙๓	๑๔๔๑๒๓๕	นายระมุด พิมพ์ทอง	๙๒๕๖๐๓๑๙๐
๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๘	วังน้อย	๔๘	๒๒๒๐๙๖	๑๓๕๒๓๖๖	นายคำมี ปึงโพธิ์	๙๘๓๗๕๐๕๓๗
๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑๓	วังน้อย	๔๘	๒๒๒๔๘๔	๑๓๕๔๓๓๑	นายประสิทธิ์ ศรีมะณี	๒๒๕๐๑๖๕๕๖
๔	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑๑	บ้านเหลียง	๔๘	๒๒๓๔๑๑	๑๓๕๖๕๘๑	นายวิเชียร ทองดี	
๕	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๗	ท่าวัด	๔๘	๒๒๑๓๐๐	๑๓๕๒๐๐๗	นายสุพิน ประสันแพงศรี	
๖	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๒	ท่านางแนว	๔๘	๒๑๔๖๒๘	๑๓๕๒๓๖๖	นายชัยชนะ มีกี	๖๑๙๔๔๙๔๙๔
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๗	ท่าวัด	๔๘	๒๒๒๔๖๒	๑๓๕๔๓๓๑	นางสมเพช แสนสมบัติ	
๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	๗	ท่าวัด	๔๘	๒๒๒๔๙๙	๑๓๕๔๓๓๑	นายพาวทิพย์ แสนสระ	๘๓๓๓๔๔๔๔๔
๙	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	๖	ท่านางแนว	๔๘	๒๒๒๔๑๕	๑๓๕๒๓๖๖	นางรัตนา คำศรี	๘๒๓๔๔๔๔๔๔๔
๑๐	กลุ่มผลิตผักปลอดภัยบ้านภูผาคา	๗	สะพานนา	๔๘	๒๒๑๔๕๕	๑๓๕๒๓๖๖	นางวรรณวิ แก้วปัญญา	
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๕	ท่านางแนว	๔๘	๒๑๓๐๑๖	๑๓๕๒๓๖๖	นางนารี ทาหาร	๙๔๔๔๔๔๔๔๔๔
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๘	สะพานนา	๔๘	๒๑๔๔๔๕	๑๓๕๒๓๖๖	นายทองใบ บุญหนา	๙๔๔๔๔๔๔๔๔๔
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๖	บ้านเหลียง	๔๘	๒๒๒๔๔๕	๑๓๕๒๓๖๖	นายบุญหลุย ชาญนา	๖๔๔๔๔๔๔๔๔๔
๑๔	กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม.๕ ต.ท่านางแนว	๕	ท่านางแนว	๔๘	๒๒๐๔๒๗	๑๓๕๒๓๖๖	นายธรรมรัตน์ จันทร์กระจ่าง	๘๒๖๖๖๖๖๖๖๖
๑๕	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๒	วังน้อย	๔๘	๒๒๒๓๐๑	๑๓๕๒๓๖๖	นางทองปิก ดาดีจันทร์	๘๒๖๖๖๖๖๖๖๖
๑๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์	๔	สะพานนา	๔๘	๒๑๔๔๔๕	๑๓๕๒๓๖๖	นายภิราย ศรีบุญเรือง	๘๒๖๖๖๖๖๖๖๖

หมายเหตุ : ศพก.หลัก

